

*Колб Р.О., магістрант Міжрегіональної
академії управління персоналом*

ПРО ДЕЯКІ ЗМІСТОВНІ ЕЛЕМЕНТИ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ

Вивчення наукової літератури показало, що кримінологічна характеристика відноситься на сьогодні до однієї з ключових доктринальних категорій, яка застосовується при аналізі змісту будь-якого злочину. Не залишаються осторонь у цьому контексті й дослідження у сфері запобігання корупції. Поряд з цим, варто констатувати, що досі ні у цілому серед кримінологів, ні серед учених, які розробляють проблеми, які пов'язані із запобіганням цим злочинам, немає єдиної точки зору щодо змісту загального поняття «кримінологічної характеристики». Як у зв'язку з цим зазначив А.П. Закалюк, показники злочинності підлягають вимірюванню для отримання уявлення про її розмір, міру змінюваності та величину матеріального прояву, а також для розроблення, відповідно до цього, предметних заходів щодо запобігання та протидії злочинним проявам [1, с. 156].

Проведений аналіз навчальних, методичних і наукових джерел засвідчив, що кримінологічна характеристика як предмет розгляду чи дослідження у тій чи іншій мірі висвітлена у наступних із них: а) у підручниках по курсу «Кримінологія». Так, в Особливій частині «Кримінології», яка видана у 2014 році за редакцією професорів В.В. Голіни та Б.М. Головкина, кримінологічна характеристика як наукова категорія використана практично при аналізі усіх злочинів, що знайшли своє відображення у структурних розділах вказаного підручника [2, с. 178-431]. При цьому, в зазначеній роботі поняття «кримінологічної характеристики» не сформульовано. Відсутнє це визначення й у Загальній частині зазначеного підручника [2], що звичайно, ускладнює розуміння змісту даної наукової категорії як для учених, так і для практиків; б) у навчальних

посібниках по курсу «Кримінологія» це питання також не розкрито; в) у спеціальних загальних монографічних дослідженнях, як встановлено науковцями, зміст та структура кримінологічної характеристики тлумачиться науковцями також по-різному - у широкому та вузькому аспектах [3, с. 66-73], що, у свою чергу, не наближає їх до істини з означеної проблематики; г) у тих монографічних розробках, що стосуються сфери виконання покарань, кримінологічна характеристика вживається лише у назвах відповідних розділів, без будь-яких пояснень її змісту [4, с. 50-110]; г) у дисертаціях кримінологічного характеру та напряду питання кримінологічної характеристики у сьогоденні присутні як одні із пріоритетних завдань будь-якого дослідження. У цьому ж контексті готуються у теперішній час й інші наукові розробки, що стосуються злочинів у сфері запобігання корупції. Більш того, у деяких із них вчинена спроба на авторському рівні вивести поняття «кримінологічної характеристики».

Виходячи з цього, можна констатувати, що будь-яка наукова праця, яка присвячена питанням щодо з'ясування змісту кримінологічної характеристики злочинів, включаючи корупційні, є завжди актуальною та такою, що має теоретичне і прикладне значення. Зокрема, теоретична цінність сформульованого у будь-якій науковій розробці поняття «кримінологічної характеристики злочинів» полягає у тому, що таким чином постійно розширюються межі знань про зазначену кримінологічну категорію та одночасно звужується у певній мірі предмет наукових дискусій з цієї тематики дослідження. Як з цього приводу вірно зробив висновок В.В. Голіна, злочинність - це мінливе, динамічне, суспільно небезпечне явище, яке потребує постійного поточного всебічного моніторингу, що надає можливості державі і суспільству мати уявлення про масштаби і особливості проявів злочинності [2, с. 56]. Більш того, як свідчить практика, здійснення кримінологічної характеристики будь-яких злочинів, зокрема й тих, що склали предмет даного дослідження, є необхідною умовою не тільки усіх видів запобіжної діяльності, але й кримінологічного прогнозування та планування протидії злочинності у цілому в державі, враховуючи, що і перше [2, с. 171], і друге [2, с. 174-175] відносяться до відповідних наукових досліджень, до яких, без сумніву, й слід віднести здійснення кримінологічної

характеристики того чи іншого суспільно небезпечного діяння, включаючи корупційні злочини, що здійснюється на усталеній доктринальній основі.

Список використаних джерел:

1. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології : теорія і практика : [У 3 кн.]. Кн. 1 Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки / А. П. Закалюк. - Київ : видавн. дім «Ін Юре», 2007. - 424 с.

2. Кримінологія : підручник / за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкіна. - Харків : Право, 2014. - 440 с.

3. Лопоха В. В. Запобігання злочинам, що вчиняються персоналом виправних колоній України : дис... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Лопоха В. В. - Київ, 2016. - 224 с.

4. Кримінологічні та оперативно-розшукові засади запобігання злочинам і правопорушенням, що вчиняються персоналом виправних колоній : монографія / за заг. ред. В. В. Коваленка. - Київ : АТІКА, 2011. - 367 с.